

Нестандартний урок іноземної мови як засіб формування соціокультурного виховання учнів початкової школи

Формування соціокультурної компетенції в навчанні іноземної мови – це розвиток умінь упізнавати, розуміти, оцінювати комунікантів, у результаті чого відбувається краще розуміння себе і своєї рідної культури як складової світової культури. Щоб виховати школярів у дусі демократії, свободи, особистої гідності, потрібно з усією наполегливістю оновити процес виховання, спрямувати його на соціокультурний розвиток особистості учня.

Проблеми соціокультурного виховання досліджуються у працях П. В. Беха, М. М. Боритка, М. Б. Бородька, О. І. Вишневецького, Л. Я. Касюка, О. В. Киричука. Дослідження процесу соціокультурного виховання представлене у наукових дослідженнях у таких аспектах: виховання засобами іноземної мови (О. І. Вишневецький, І. Л. Бім, Н. Ф. Бориско, Ю. І. Пассов, В. В. Раєвський, Є. П. Шубін); трудового, естетичного, морального виховання (М. Б. Бородько, Н. А. Молодіченко, В. О. Сухомлинський, Г. І. Щукіна); інтернаціонального і патріотичного виховання (Р. І. Антонюк, Г. Г. Ващенко).

Запорукою ефективного навчання іноземної мови в початковій школі є врахування психологічних особливостей розвитку дітей молодшого шкільного віку, які дозволяють окреслити загальні вимоги до організації навчання іноземної мови на даному етапі навчання у ЗНЗ в цілому. Унаочнення, гра, драматизація, швидка зміна видів діяльності, використання методу фізичної реакції є запорукою ефективного навчання іноземної мови на початковому етапі навчання.

Нестандартні уроки здійснюють соціокультурне виховання за допомогою різних, емоційно-яскравих, нетрадиційних методів і прийомів навчання й виховання, які підвищують мотивацію навчання школярів та служать розвитку багатьох здібностей: умінь декламувати вірші, інсценувати літературні твори, співати іноземною мовою та широко знайомитися з традиціями, звичаями і культурною спадщиною англomовних країн. Крім цього, нестандартні уроки, окреслені однією сюжетною лінією, дозволяють максимально реалізувати практичну мету соціокультурного виховання й навчання: розвинути загальнокультурний світогляд учнів, познайомити з культурою інших народів, сприяти розвитку якостей, необхідних для соціокультурного життя, таких як толерантність до іншої культури, гордість за свою рідну країну. Уся діяльність учнів на уроці підпорядкована головній меті соціокультурного виховання засобами іноземної мови.

Дані уроки проводяться в рамках тем шкільної програми, але включають різноманітний додатковий матеріал, тим самим розширюючи лексичну і мовленнєву базу школярів, виводячи їх здібності на більш високий рівень володіння іноземною мовою. Для проведення таких уроків варто пам'ятати не тільки про різноманітні типи уроків, але й про вмілі комбінації їх елементів, а також про вікові особливості учнів. Вчителю необхідно не тільки відібрати відповідний соціокультурний матеріал, але й організувати його опрацювання таким чином, щоб сформувати в учнів позитивне ставлення до іншомовної культури, навчити їх бачити спільне і різне у своїй та чужій культурах, поважати традиції, культуру і звичаї країн мови, що вивчається, сприймати їх як рівноправно існуючі поняття поряд з їхньою рідною культурою. Нестандартні уроки виховують в учнів загальнонаціональні цінності, почуття патріотизму, почуття інтернаціоналізму, потребу залучення до світової культури, почуття власної гідності та поваги до гідності інших людей; формують гуманітарний світогляд, етичну й естетичну культуру тощо.

На початковому етапі в рамках соціокультурного виховання рекомендується використовувати ігрові завдання у вигляді уроку-казки, уроку-подорожі, уроку-КВНу як способу розвитку спостережливості та кмітливості. Такі типи уроків сприяють більш

поглибленому вивченню іноземної мови та іншомовної культури. Вони дають можливість учням не тільки краще засвоїти мовний матеріал, але й вивчати різні соціокультурні явища, аналізувати їх та порівнювати з власними.

Прикладом нестандартного уроку на початковому етапі навчання в ЗНЗ може бути урок-подорож.

Тема: In the Land of Fairy-tales

Мета: розвивати соціокультурний світогляд учнів, здатність співпереживати, проявляти чуйність та увагу, виховувати доброту та працьовитість, вміння цінувати турботу та справедливість; ознайомити учнів з казками англомовних країн, їх героями; звернути увагу на те, як поведуться персонажі англійських казок, які риси характеру їм притаманні, а також порівняти їх з українськими казковими героями.

Обладнання: тексти, картинки, вікторини, кросворди.

XІД УРОКУ

Teacher: Dear friends! Today we shall travel to the world of fairy-tales. We shall meet many characters from your favourite tale. I hope that all of you like them immensely. So, let's start. We begin our lesson with a parade of the fairy-tale characters. They will introduce themselves. And your task is to guess who they are and from what fairy-tale they have come.

Cinderella: I am a beautiful girl. I have long fairy hair. My eyes are blue and big. But I have no nice dresses. I have no beautiful shoes. I sleep in the kitchen. I have no mother. But my sisters have beautiful dresses and shoes. Who am I?

Malvina: I am a very nice girl. I have a round face. My eyes are large and blue. My hair is blue and long. I have a blue ribbon in my hair. My dress is blue too. I'm kind and clever. I can read and write. I help my friends. Who am I?

Karabas-Barabas: I'm a big man. I have a very long beard. My mouth is big and round. My eyes are very big and round too. I am...

Red Riding Hood: I am a nice little girl. I love my mother and grandmother. I have a white skirt and shirt on. I have a red hat on. I have a basket in my hand. Who am I?

Pinocchio: I'm small and very thin. I have a long nose. My hair is long. I have a hat on. I'm kind to my friends. I help them. I was made of wood. I am...

Teacher: Well done. You have guessed all the heroes of the fairy-tales. Sometimes we feel like a hero after the victory. So, any person can be a hero in this or that situation. Oxford Word Power Dictionary for learners of English defines hero as "a person who is admired, especially for having done something very brave, difficult or good". So, what kind of person a hero should be?

Teacher: Tell your class what character you like and whom you dislike using these adjectives.

Example: I like Cinderella, because she is friendly and polite.

Teacher: Now, please let's read a fairy-tale "Cinderella" in roles.

Narrator: Once upon a time, in a far way place, there lived a beautiful girl called Cinderella. She lives in an old house with her stepmother and two sisters.

Teacher: Look at the pictures of the two houses and find the differences between them. Try to guess what house is typical of Ukrainians and what – of Englishmen. Say why?

1)

2)

Narrator: They were horrid to her because she was beautiful and they were not. Cinderella's only friends were the mice who lived in the house, and Bruno the dog. Cinderella worked hard in the house. She wore old clothes and did all the cleaning, polishing, cooking and mending. Her stepsisters, who were very ugly, dressed in fine clothes and went out to parties. One day an invitation came from the palace. The king and queen were giving a ball for their son, the prince. All the young ladies in the land were invited to attend.

The sisters: The prince will choose his bride at the ball!

Cinderella (her eyes sparkling): How exciting!

Stepmother and stepsisters (laughing): How can you go to the ball! You have nothing to wear. And anyway, you will have to help us to get ready.

Narrator: The day of the ball arrived and the ugly sisters found lots of jobs for Cinderella to do.

Stepsisters 1 (loudly shouting): Cinderella, wash my stockings and curl my hair!

Stepsisters 2: Cinderella, find my fan and fetch my dancing slippers!

Narrator: And all the time, Cinderella's stepmother scolded her for being so slow. At last the ugly sisters were dressed in their finest clothes, ready for the ball. Their coach arrived and they climbed in, chattering and singing happily. They waved to their mother.

Stepsisters: Good-bye, Cinderella!

Teacher: Look at the party clothes the sisters were dressed in. What is unusual for you? What Ukrainian fairy-characters wear?

Narrator: Cinderella went out into the garden and cried and cried.

Teacher: **Look at the gardens. What garden looks like yours? Explain why?**

Cinderella (sobbing): If I only could go to the ball.

Narrator: Suddenly she saw a strange light in the sky. Cinderella rubbed her eyes to see if she was dreaming. But when she looked again she saw a lady standing in front of her holding a wand.

Fairy (kindly): Don't cry, Cinderella. I am your fairy, godmother.

Teacher: **Look at Cinderella's godmother. Do you have a godmother? When does your godmother visit you?**

Fairy: You are going to the ball. But first, you must fetch me a large pumpkin.

Narrator: Cinderella found the biggest and fattest pumpkin in the garden and Bruno and the mice helped her to bring it to the fairy godmother. With a wave of her wand and a flash of light, the fairy godmother turned the pumpkin into a beautiful coach.

Cinderella: I can not believe my eyes!

Narrator: The fairy godmother waved her wand again and turned the mice into fine horses and a driver for the sparkling coach. Bruno the dog became a very handsome footman.

Fairy: There. Now you are ready!

Narrator: The fairy godmother saw that Cinderella was still wearing her old dress.

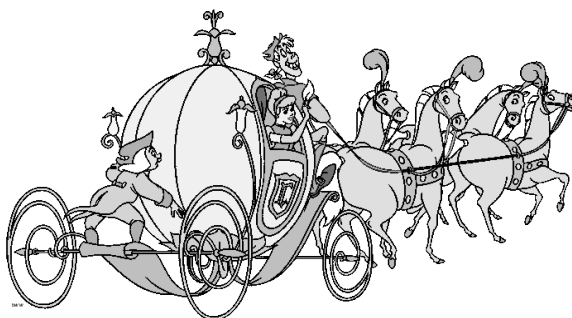
Fairy: Oh, dear me! That will never do!

Narrator: She waved her magic wand once more. Suddenly Cinderella's old clothes disappeared and she was dressed in the most beautiful ball-gown that she had ever seen. She had dainty glass slippers on her feet and long satin gloves on her hands.

Teacher: **Look at Cinderella's dress. Do Ukrainian girls wear such dresses? When?**

Teacher: Look at Cinderella's presents. As you've just read all these things are presents from her godmother. What presents do you receive from your godmother? Are they different?

Cinderella: Oh! How can I ever thank you.

Fairy: Just have a wonderful time. But remember, the magic stops at midnight.

Narrator: Cinderella promised that she would be home by midnight. Then stepped into the magic coach and waved good-bye to her fairy godmother. She was going to the ball. The palace looked splendid. Every room was filled with music and lights.

Teacher: Listen to the English music at the ball and say what holiday it reminds you of. Can you dance like Cinderella? Let's try.

Narrator: As the clock struck twelve, the magic coach, driver, footman and horses all disappeared. The magic had stopped. Next morning the kingdom was filled with news of the ball and the prince's search for the owner of a glass slipper. The Grand Duke was visiting every house in the land with the glass slipper in his hand.

Teacher: Who from Ukrainian fairy-tale heroes brought slippers to his sweetheart?

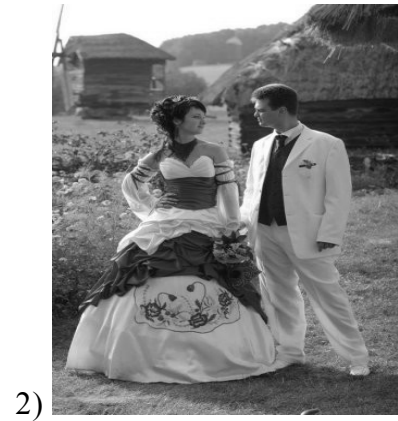
Pupil: Wakulla, the smith, brought slippers to his sweetheart, Oksana, in the Ukrainian fairy-tale "Night before Christmas".

Teacher: Look at the pictures of different footwear and try to guess where Cinderella's slipper is. What is the difference between Cinderella's slipper and Ukrainian 'chobotok'?

Narrator: The Duke was delighted. His search was over. The ugly sisters and the cruel stepmother were furious that Cinderella should have the other glass slipper. They could not think how it could have happened. So Cinderella married the prince. The mice and Bruno the Dog went to live with them in the palace. And they all lived happily ever after.

Teacher: Look at the picture of Cinderella's wedding. Let's compare Cinderella's wedding and Ukrainian one.

Teacher: Look at the characters and say.

Who was

kind,
happy,
cruel,
generous,
helpful?

Teacher: Let's say what you have in common with Cinderella? Fairy-tales and its characters, whatever country they belong to, teach us to be kind, to love each other people, to be good, friendly to everybody.

Отже, вихованню повинні сприяти не тільки окремі заходи, які проводяться після уроків, а й сам навчальний процес. Адже тісний зв'язок навчання і виховання допомагає розвитку естетичних смаків і світогляду учнів, стимулюванню дітей до активності, відповідальності, виразності, артистичності, а також підтримує мотивацію до оволодіння іноземною мовою в цілому.